

DOI: 10.7251/GFP1404238M

UDC: 347.728.2(497.11+497.6)

Stručni rad

Datum prijema rada:
5. jun 2014.

Datum prihvatanja rada:
24. jun 2014.

Zatvorena akcionarska društva u Republici Srbiji i Bosni i Hercegovini

Apstrakt: Novim Zakonom o privrednim društvima Srbije koji je objavljen u „Službenom glasniku RS“ broj: 36/2011 od 27. maja 2011. godine, što se tiče akcionarskih društava, nema više razlikovanja između otvorenih i zatvorenih akcionarskih društava. Sva su, po novom zakonu, postala otvorena. Zatvoreno akcionarsko društvo, kao institut francuskog prava je ukinut. U BiH, odnosno u Federaciji BiH i Republici Srpskoj Zakonima o privrednim društvima su definisane podele na otvorena i zatvorena akcionarska društva, slično kao i u Srbiji Zakonom o privrednim društvima iz 2004. godine. U radu autor podrobnije izlaže i analizira razlike i sličnosti između otvorenih i zatvorenih akcionarskih društava u Srbiji i BiH, odnosno u njenim entitetima.

Ključne riječi: zatvorena akcionarska društva, javna akcionarska društva, otvorena akcionarska društva, simultano i sukcesivno osnivanje, registracija, upravljanje

Goran Maričić,
MA Vlada Republike
Srpske
- Služba za zajedničke
poslove

UVOD

Jedan od osnovnih razloga nastanka akcionarstva, odnosno emitovanja akcija, jeste ukрупnjavanje kapitala većeg broja investitora radi finansiranja skupih projekata. Akcionarstvo ima brojne prednosti po pitanju početnog finansiranja privrednog društva jer omogućava da se dosta kapitala prikupi iz većeg broja manjih uloga. Vlasnici akcija-akcionari na osnovu svog udela u kapitalu imaju pravo na: dividendu, pravo učestvovanja u odlučivanju i pravo na deo likvidacione mase u slučaju likvidacije privrednog društva. Postoje i druge prednosti akcionarskih društava zbog kojih ona i predstavljaju dominantan oblik organizacije preduzeća i zbog čega upravo ta društva raspoložu najvećim delom svetskog kapitala. Među najvažnijim je ograničena odgovornost akcionara, osim u izuzetnim slučajevima predviđenim zakonom. Vlasnici akcija materijalno odgovaraju za rezultate poslovanja društva samo do vrednosti njihovih akcija i to je

što najviše mogu izgubiti u koliko društvo ne posluje dobro. Još jedna prednost je i profesionalni menadžment koji najčešće rukovodi akcionarskim društvima (u glavnom otvorenim akcionarskim društvima) i odgovara akcionarima, čime se postiže razdvojenost uprave od vlasništva.

Akcionarsko društvo je privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica u svojstvu akcionara radi obavljanja određene delatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na akcije. Ili, akcionarsko društvo je privredno društvo čiji je osnovni kapital podeljen na akcije koje ima jedan ili više akcionara koji ne odgovaraju za obaveze društva, osim u zakonom propisanom slučaju (probijanje pravne ličnosti).¹

Akcionarsko društvo može biti otvorenog (javnog) ili zatvorenog tipa.

Ako u osnivačkom aktu nije navedena vrsta društva, akcionarsko društvo je otvoreno. Zajedničko je kod otvorenih akcionarskih društava da se vlasnici takvog privrednog društva retko kada i poznaju. Razlog je jednostavan: otvorena akcionarska društva su uglavnom velika i imaju veliki broj akcionara, po nekim autorima broj akcionara se kreće i do nekoliko miliona, pored toga akcija je har-tija od vrednosti koja se nalazi u stalnom prometu na berzi kod otvorenih akcionarskih društava, dakle menja vlasnike.

Zatvoreno akcionarsko društvo je društvo čije se akcije izdaju samo njihovim osnivačima ili ograničenom broju drugih lica, u skladu sa zakonom. Zatvoreno akcionarsko društvo ne može vršiti upis akcija javnom ponudom ili na drugi način nuditi svoje akcije javnim putem. U koliko osnivačkim aktom društva ili statutom zatvorenog društva nisu određena ograničenja u prenosu akcija, smatra se da akcije društva mogu slobodno prenositi. Dakle, zatvorena akcionarska društva se neretko sastoje od manjeg broja akcionara i postoje ograničenja u prometu akcija a akcijama se ne trguje na berzi, a otvorena akcionarska društva nemaju ograničenje u prometu njihovim akcijama, koje se slobodno trguju na berzanskom i vanberzanskom tržištu. Otvoreno akcionarsko društvo je ono koje učini, u vreme osnivanja ili nakon osnivanja, javni poziv za upis i uplatu akcija. Javni poziv se vrši javnom ponudom i prospektom u skladu sa propisima.

Važno je napomenuti da otvorena akcionarska društva imaju obavezu da javno prikazuju finansijske izveštaje.

Obzirom da je cilj ovog rada komparativnom metodom utvrditi sličnosti i različitosti zakonskih rešenja koji regulišu postupak, registraciju i položaj zatvorenih akcionarskih društava u Republici Srbiji i Bosni i Hercegovini, neophodno je u tom smislu opisati obe države posebno.

¹ Slavko Carić, Miroslav Vitez, Vuk Raičević, Janko P. Veselinović, *Privredno Pravo*, Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2011.

AKCIONARSKA DRUŠTVA U SRBIJI

Poslednji Zakon o privrednim društvima Srbije stupio je na snagu 04.06.2011. godine, a primjenjuje se od 01.02.2012. godine.²

U odnosu na predhodni Zakon o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 125/04), neke od najvažnijih promjena su:

- da nema podele na zatvorena i otvorena akcionarska društva, već na javna i ona koja to nisu (otvorena akcionarska društva sada se nazivaju javna, a zatvorena-akcionarska),
- svako društvo koje to nije može postati javno,
- osnivački akt akcionarskog društva se ne može menjati,
- statut je postao obavezan,
- u javnom akcionarskom društvu povećanje osnovnog kapitala se ne može spovesti konverzijom duga u osnovni kapital,
- nepostojanje upravnog odbora,
- ostavljanje mogućnosti izbora između jednodomnog i dvodomnog sistema upravljanja,
- obavezna je pisana izjava za upis smanjenja kapitala kod Centralnog registra,
- glasanje na skupštini se može vršiti i pismenim putem,
- punomoćje za glasanje nije obavezno,
- statutom se može isključiti obaveza overe potpisa prilikom glasanja,
- minimalni osnovni kapital iznosi 3.000.000 dinara,
- nominalana vrednost jedne akcije ne može biti niža od 100 dinara,
- ukupna nominalna vrednost izdatih i odobrenih preferencijalnih akcija ne može biti veća od 50% osnovnog kapitala društva,
- statutom se može utvrditi minimalan broj akcija koje akcionar mora posedovati za lično učešće u radu skupštine, koji ne može biti veći od broja koji predstavlja 0,1% ukupnog broja akcija odgovarajuće klase.

Zakonom o privrednim društvima iz 2004. godine definisano je da akcionarsko društvo može biti zatvoreno i otvoreno.³ Zatvoreno društvo je društvo čije se akcije izdaju samo njegovim osnivačima ili ograničenom broju drugih lica, u skladu sa zakonom. Zatvoreno akcionarsko društvo je moglo imati najviše 100 akcionara, a nije moglo vršiti upis akcija javnom ponudom. A ako se povećao i održao broj akcionara iznad 100 duže od godinu dana, to društvo je postajalo otvoreno društvo. Zatvoreno akcionarsko društvo je moglo postati otvoreno društvo i obrnuto u skladu sa zakonom, a vršilo se izmjenom osnivačkog akta i nije se smatralo promenom pravne forme privrednog društva. Osnivačkim aktom ili statutom zatvorenog akcionarskog društva mogla su se odrediti ograničenja na prenos akcija društva, uključujući i neka ograničenja koja se odnose na društvo sa ograničenom odgovornošću.

Početak primjene Zakona o privrednim društvima (Sl. Glasnik RS br.

² Zakon o privrednim društvima Srbije („Službeni Glasnik Republike Srbije“ broj: 36/2011 i 99/2011).

³ Zakon o privrednim društvima Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj: 125/04).

36/2011 i 99/2011) prestaje da važi gore navedeni Zakon o privrednim društvima (Službeni glasnik RS br.125/04), osim odredaba člana 456. tog Zakona.

Kao što je navedeno novim Zakonom je ukinuta podela na zatvorena i otvorena akcionarska društva, već postoje javna i ona koja to nisu.

Javna akcionarska društva

Propisane su neke obaveze koje se odnose isključivo na javna akcionarska društva, u čemu se i ogleda razlika između javnih i ona koja to nisu. Dakle, javno akcionarsko društvo je u obavezi da najkasnije u roku od tri dana od održane sednice, na svojoj internet stranici, objavi donete odluke i rezultate glasanja o svim tačkama dnevnog reda o kojima su akcionari glasali na skupštini akcionara. Javno akcionarsko društvo je dužno da na interne stranici društva, najkasnije narednog dana od dana prijema prijedlog o dodatnim tačkama dnevnog reda jednog ili više akcionara, koji poseduju najmanje 5% akcija sa pravom glasa, isti objavi. Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja je sastavni deo godišnjeg izveštaja o poslovanju javnog akcionarskog društva. Javno akcionarsko društvo je u obavezi da godišnji izveštaj o poslovanju i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju objavi u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala, kao i da ih registruje u skladu sa zakonom o registraciji.

Upravljanje javnim akcionarskim društvima

Kod jednodomnog upravljanja akcionarsko društvo ima odbor direktora, koji se sastoji od najmanje tri direktora. U javnom akcionarskom društvu predlog kandidata mogu dati komisija za imenovanje i akcionari koji imaju pravo na predlaganje dnevnog reda sednice skupštine akcionara. Direktor se imenuje kumulativnim glasanjem, ako je to predviđeno statutom. Javno akcionarsko društvo mora imati neizvršne direktore, čiji broj mora biti veći od broja izvršnih direktora. Javno akcionarsko društvo mora da ima najmanje jednog neizvršnog direktora, koji je istovremeno i nezavistan od društva (nezavisni direktor). Naknade i stimulacije direktora se iskazuju u okviru godišnjih finasijskih izveštaja društva. Predsednik odbora direktora mora biti jedan od neizvršnih direktora, a on i zastupa društvo u odnosima sa izvršnim direktorima na način određen statutom, odlukom skupštine ili jednoglasnom odlukom izvršnih direktora. Odbor direktora javnog akcionarskog društva mora na prvoj sednici doneti poslovnik o svom radu, a sednice se održavaju najmanje četiri puta godišnje. Odbor direktora javnog akcionarskog društva obavezno obrazuje komisiju za reviziju, a može obrazovati i: komisiju za imenovanja, komisiju za naknade, ako idruge komisije u skladu sa potrebama društva, ako je predviđeno statutom. A ako nisu obrazovane komisije, odbor direktora obavlja poslove iz nadležnosti komisija koje društvo može obrazovati.

Društvo sa dvodomnom organizacijom upravljanja ima jednog ili više izvršnih direktora i nadzorni odbor. Ako društvo ima tri i više izvršnih direktora, oni čine izvršni odbor. Javno akcionarsko društvo ima najmanje tri izvršna direktora i najmanje jednog člana nadzornog odbora koji je nezavisan od društva (nezavisni član nadzornog odbora).

Unutrašnji i spoljni nadzor poslovanja

U javnim akcionarskim društvima najmanje jedno lice nadležno za unutrašnji nadzor poslovanja mora ispunjavati uslove propisane za internog revizora u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija. Statutom ili drugim aktom društva propisuju se uslovi koje mora ispuniti lice koje rukovodi poslovima unutrašnjeg nadzora u pogledu profesionalnog i stručnog znanja i iskustva koje ga čini podobnim za obavljanje tih poslova u društvu. Godišnji finansijski izveštaji društva su obavezno predmet revizije. Revizor javnog akcionarskog društva dužan je da komisiji za reviziju tog društva izvesti o svim okolnostima koje bi mogle uticati na njegovu nezavisnost u odnosu na društvo. Javno akcionarsko društvo ne može otkazati ugovor o vršenju revizije tokom vršenja revizije finansijskog izveštaja zbog ne slaganja sa mišljenjem revizora o finansijskim izveštajima.

Promena forme društva

Ako javno akcionarsko društvo menja formu, ono mora ispuniti uslove za prestanak svojstva javnog društva koji su propisani zakonom koji uređuje tržište kapitala. Ako se statusnim promenama javno akcionarsko društvo pripaja društvu koje nije javno akcionarsko društvo ili sa njim spaja u novo društvo koje nije javno akcionarsko društvo, to društvo mora da ispuni uslove za prestanak svojstva javnog društva koji su propisani zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Prenos akcija i povećanje i smanjenje osnovnog kapitala

Što se tiče prenosa akcija on je slobodan, osim ako je on statutom ograničen pravom preče kupovine ostalih akcionara ili predhodnom saglasnošću društva. U akcionarskom društvu koje nije javno prenos akcija se vrši ugovorom koji se zaključuje u pisanoj formi i overava u skladu sa propisima o kojima se uređuje overa potpisa. Za razliku od ovih društava, prenos akcija u javnim akcionarskim društvima se vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Statutom ili odlukom o izdavanju akcija prenos prava iz akcija može se ograničiti ili ukinuti. Tako mogućnost ne postoji kod javnog akcionarskog društva.

Kod akcionarskog društva moguće je povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala, pod uslovima predviđenim zakonom.

Osnovni kapital povećava se na osnovu odluke skupštine akcionara, osim u slučajevima „odobrenog kapitala“ kad odluke donosi upravni odbor, u skladu sa zakonom.

Osnovni kapital otvorenog akcionarskog društva može se povećati novim ulozima, kao i uslovno povećanje. Treća vrsta povećanja kapitala može se izvršiti iz neraspoložive dobiti i rezervi društva raspoloživih za te namene (povećanje iz neto dobiti). Do povećanja kapitala može doći i usled statusne promene.

Pod povećanjem kapitala podrazumeva se i konverzija duga u osnovni kapital, međutim to nije moguće realizovati u javnim akcionarskim društvima. Povećanja kapitala novim ulozima podrazumeva kako novčana, tako i nenovčana ulaganja.

Osnovni kapital otvorenog akcionarskog društva može se smanjiti u redovnom postupku, pojednostavljenom postupku i postupku smanjenja radi pretvaranja u rezerve.

ZATVORENA AKCIONARSKA DRUŠTVA U BOSNI I HERCEGOVINI

U skladu sa Ustavnom organizacijom Bosne i Hercegovine, donešenje zakona o privrednim društvima u Bosni i Hercegovini je u nadležnost njenih entiteta: Republike Srpske i Federacije BiH.

ZATVORENA AKCIONARSKA DRUŠTVA U REPUBLICI SRPSKOJ

Akcionarsko društvo može biti zatvoreno i otvoreno.

Ako u osnivačkom aktu nije navedena vrsta akcionarskog društva, akcionarsko društvo je otvoreno.⁴

Zatvoreno društvo

Zatvoreno akcionarsko društvo je društvo čije se akcije izdaju samo njegovim osnivačima ili ograničenom broju drugih lica, u skladu sa zakonom.

Zatvoreno akcionarsko društvo može imati najviše 100 akcionara.

Ako se broj akcionara zatvorenog akcionarskog društva poveća i održi iznad broja akcionara iz stava 2. Ovog člana u periodu dužem od godinu dana, to društvo postaje otvoreno društvo.

Zatvoreno društvo ne može vršiti upis akcija javnom ponudom ili na drugi način nuditi svoje akcije javnim putem.

Zatvoreno akcionarsko društvo može postati otvoreno društvo, odnosno otvoreno akcionarsko društvo može postati zatvoreno akcionarsko društvo, u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuje tržište hartija od vrednosti.

Pretvaranje zatvorenog akcionarskog društva u otvoreno akcionarsko društvo, odnosno otvorenog akcionarskog društva u zatvoreno akcionarsko društvo, vrši se izmenom osnivačkog akta i ne smatra se promenom pravne forme privrednog društva, u smislu ovog zakona.

Za pretvaranje zatvorenog akcionarskog društva u otvoreno akcionarsko društvo, odnosno otvorenog akcionarskog društva u zatvoreno akcionarsko društvo potrebno je odobrenje Komisije za hartije od vrednosti, u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište hartija od vrednosti.

Vanredna skupština zatvorenog akcionarskog društva

Vanredna skupština akcionara zatvorenog akcionarskog društva održava se i bez sazivanja i objavljivanja dnevnog reda u skladu sa ovim zakonom, ako joj pri-

⁴ Zakon o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 127/08, 58/09).

sustvuju svi akcionari sa pravom glasa i ako se nijedan akcionar tome ne protivi, ako osnivačkim aktom i statutom nije drugačije određeno.

Prenos akcija zatvorenog društva

Osnivački akt ili statut zatvorenog akcionarskog društva mogu odrediti ograničenja na prenos akcija društva, uključujući ograničenja i koja se odnose na društvo s ograničenom odgovornošću.

Ako osnivačkim aktom ili statutom zatvorenog akcionarskog društva nisu određena ograničenja u prenosu akcija, smatra se da se akcije društva mogu slobodno prenositi.

Otvoreno društvo

Akcionarsko društvo smatra se otvorenim ako osnivači učine javni poziv za upis i uplatu akcija u vreme osnivanja društva, odnosno ako takav poziv učini društvo nakon osnivanja.

Otvoreno akcionarsko društvo uvrštava se na berzu i druga uređena javna tržišta u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište hartija od vrednosti.

Otvoreno akcionarsko društvo ne može ograničiti prenos akcija.

Opšta pravila u vezi sa sticanjem sopstvenih akcija

Otvoreno akcionarsko društvo ne može sticati sopstvene akcije sporazumom sa akcionarom već samo putem ponude svim akcionarima, u skladu sa zakonom.

Zatvoreno akcionarsko društvo stiče sopstvene akcije ili druge hartije od vrednosti po njihovoj vrednosti utvrđenoj u skladu sa ovim zakonom, osim ako osnivačkim aktom ili ugovorom između akcionarskog društva i imaoaca hartije od vrednosti, u vreme kad su te hartije od vrednosti izdate, nije drugačije određeno.

Ograničenja isplate

1. Zatvoreno akcionarsko društvo ne može vršiti isplate svojim akcionarima ako bi nakon izvršene isplate neto imovina društva bila manja od njegovog osnovnog kapitala, uvećanog za rezerve koje se mogu koristiti za isplate akcionarima, u skladu s ovim zakonom.
2. Otvoreno akcionarsko društvo ne može vršiti isplate svojim akcionarima u slučaju smanjenja osnovnog kapitala u redovnom postupku, u skladu sa ovim zakonom, ako bi:
  - a) nakon izvršene isplate neto imovina društva bila manja od njegovog osnovnog kapitala, uvećanog za rezerve koje se mogu koristiti za isplate akcionarima, u skladu sa ovim zakonom i
  - b) u slučaju dividendi, iznos dividendi prešao iznos dobiti društva u protekloj poslovnoj godini uvećanoj za neraspoređenu dobit i iznos povećan iz rezervi uvećan za iznos koji se mora uneti u rezerve u tekućoj godini, u skladu sa osnivačkim aktom ili statutom i ovim zakonom.

Pored ograničenja plaćanja u skladu sa gore navedenim pod 1. i 2., zatvoreno i otvoreno akcionarsko društvo ne mogu vršiti plaćanja svojim akcionarima, ako:

1. Minimalni novčani ulog osnovnog kapitala zatvorenog akcionarskog društva na dan upisa u registar iznosi 20.000 konvertibilnih maraka.
2. Minimalni novčani ulog osnovnog kapitala otvorenog akcionarskog društva na dan upisa u registar iznosi 50.000 konvertibilnih maraka.
3. Posebnim zakonom za osnivanje finansijskih, osiguravajućih organizacija, kao i privrednih društava koja obavljaju zakonom određene delatnosti kao akcionarska društva može se odrediti veći novčani deo minimalnog osnovnog kapitala.
4. Registracija povećanja osnovnog kapitala iz sredstava društva i smanjenja osnovnog kapitala zatvorenog akcionarskog društva vrši se jednom godišnje.
5. Na povećanje i smanjenje osnovnog kapitala, kao i na održanje tog kapitala i održavanje skupštine akcionara prilikom gubitka koji ne prelazi 50% osnovnog kapitala zatvorenog akcionarskog društva, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o povećanju, smanjenju i održavanju osnovnog kapitala, kao i odredbe o održavanju skupštine akcionara otvorenog akcionarskog društva.

Postupak pobijanja, Tužba i postupak

Tužba za pobijanje odluke skupštine akcionara podnosi se protiv društva.

Tužba iz stava 1. Ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana saznanja za donesenu odluku, a najkasnije u roku od šest meseci, odnosno kod otvorenog akcionarskog društva čije su akcije uvrštene na službeno berzansko tržište, u roku od 90 dana od dana donošenja.

Upravljanje akcionarskim društvom

Zatvoreno akcionarsko društvo ima direktora ili upravni odbor

Otvoreno akcionarsko društvo ima upravni odbor.

Upravni odbor otvorenog akcionarskog društva čije su akcije uvrštene na službeno berzansko tržište donosi svoj pisani kodeks ponašanja ili prihvata standarde korporativnog upravljanja koje donosi Komisija za hartije od vrednosti Republike Srpske.

Otvoreno akcionarsko društvo ima izvršni odbor. Zatvoreno akcionarsko društvo može imati izvršni odbor. Upravni odbor bira članove izvršnog odbora. Članovi izvršnog odbora u smislu ovog zakona su izvršni direktori.

Otvoreno akcionarsko društvo može da ima sekretara, koga bira upravni odbor društva.

ZATVORENA AKCIONARSKA DRUŠTVA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Akcionarsko društvo je društvo čiji je osnovni kapital podeljen na akcije.

Akcionarska društva mogu biti otvorena i zatvorena.⁵

Otvorena akcionarska društva su društva čije su akcije emotovane putem javne ponude i koja ispunjavaju jedan od sledećih kriterija:

1. Da se radi o bankama ili društvima za osiguranje, ili
2. Da imaju osnovni kapital najmanje u iznosu od 4.000.000,00 KM i najmanje 40 akcionara.

Otvoreno akcionarsko društvo ne može ograničiti prenos akcija trećim licima.

Zatvoreno akcionarsko društvo postaje otvoreno kada ispuni jedan od gore navedenih kriterija.

Akcionarsko društvo mogu osnovati jedan ili više osnivača.

Osnivači su obavezno i akcionari akcionarskog društva.

Prilikom osnivanja akcionarskog društva, sve akcije mogu otkupiti osnivači (u daljem tekstu: simultano osnivanje), ili ugovoreni broj akcija otkupljuju osnivači, a preostale akcije kupuju druga lica na osnovu javnog poziva za upis i uplatu (u daljem tekstu: sukcesivno osnivanje), u skladu sa zakonom kojim se uređuje emisija i promet vrednosnih papira.

Simultano osnivanje

Upis akcija pri simultanom osnivanju akcionarskog društva izvršen je potpisom ugovora o osnivanju od strane osnivača.

Uplata akcija vrši se na osnovu rešenja Komisije za vrednosne papire u Federaciji BiH (u daljem tekstu: Komisija) kojim se utvrđuje uspela emisija akcija.

Uplata akcija je bezuslovna.

Promena oblika akcionarskog društva

Zatvoreno akcionarsko društvo može promeniti oblik u društvo sa ograničenom odgovornošću, na osnovu odluke skupštine donesene dvotrećinskom većinom zastupljenih akcija s pravom glasa, tako da akcionari steknu udeo u društvu s ograničenom odgovornošću srazmeran njihovom učešću, u osnovnom kapitalu akcionarskog društva.

Društvo s ograničenom odgovornošću nastalo promenom oblika akcionarskog

⁵ Zakon o privrednim društvima Federacije BiH („Službene novine federacije BiH“ broj: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08).

društva mora imati osnovni kapital najmanje u iznosu utvrđenom ovim zakonom.

Akcionarsko društvo podnosi Komisiji zahtev za odobrenje promene oblika potpisan od članova nadzornog odbora, koji su glasali za predloge odluka o promeni oblika i članova uprave koji su predložili plan reorganizacije i odluku o promeni oblika.

Na osnovu odluke Komisije o odobrenju promene oblika, izvršiće se upis promene oblika akcionarskog društva u registar društava.

ZAKLJUČAK

Zakonima o privrednim društvima u Republici Srpskoj i Federaciji BiH predviđeno je simultano i sukcesivno osnivanje akcionarskih društava i podela akcionarskih društava na otvorena i zatvorena, i u tom smislu u velikoj meri su slični sa Zakonom o privrednim društvima Srbije iz 2004. godine. Srbija je novim Zakonom ukinula podelu akcionarskih društava na otvorena i zatvorena a regulisana je podela na javna i na ona koja to nisu. Ako javno akcionarsko društvo menja formu, ono mora ispuniti uslove za prestanak svojstva javnog društva koji su propisani zakonom koji uređuje tržište kapitala.

Pristup informacija o poslovanju zatvorenih akcionarskih društava je manji. Za potencijalne investitore izveštavanje o poslovanju je veoma bitno, pogotovo se strani investitori oslanjaju isključivo na bilanse kompanija u koje imaju nameru investirati.

Kod otvorenih akcionarskih društava vlasnici akcija mogu na berzi pratiti svakog radnog dana kako njihova imovina kotira. Veoma važna informacija je i kretanje vrednosti kapitala u celoj istoriji kompanije. Ove informacije se u zatvorenom društvu ne mogu dobiti. U većini otvorenih akcionarskih društava vlasnici zapošljavaju stručnjake za upravljanje društvom, dok u zatvorenim uglavnom vlasnici upravljaju društvom a neretko su to lica manje stručnosti. Dakle, u zatvorenim akcionarskim društvima ne postoji razlika između vlasnika i menadžmenta. Sve su to podaci koji mogu promeniti vrednost kompanije. Obično su informacije teško dostupne za zatvorena društva kako istorijskom tako i dubinskom finansijskom smislu. U otvorenim društvima plate zaposlenim isplaćuju vlasnici, dok je u zatvorenim često vlasnik i direktor, što ima značaja kod određivanja operativnog profita. U zatvorenim društvima u tom slučaju vlasnik ima izvanrednu kontrolu u svim aspektima poslovanja. Mnogi vlasnici zatvorenih društava koriste kancelarije u svojim rezidencijama, vozila kompanija koriste u privatne svrhe, zatim telefon troškove interneta itd. Ovakvim ponašanje se može uticati i na smanjenje dohotka a samim tim i na smanjenje poreza. Dakle u zatvorenim društvima je često teško proceniti operativnu dobit bez ličnih troškova.

U praksi je slučaj da je znatno manji broj registrovanih zatvorenih akcionarskih društava u odnosu na otvorena. Na primer, prema podacima Agencije za privredne registre Srbije pre donošenja Zakona o privrednim društvima 2011. go-

dine, u Srbiji je društava sa ograničenom odgovornošću bilo 100.076, otvorenih akcionarskih društava 2.026, a zatvorenih akcionarskih društava 346.

U Republici Srpskoj je slučaj, a takav je trend i u okruženju, da je kod manjih preduzeća pretvaranje otvorenih akcionarskih društava u zatvorena akcionarska društva i društva sa ograničenom odgovornošću prirodan proces, pogotovo ako su svi privatizacioni fondovi prodali akcije tih preduzeća. Pored toga tim preduzećima više odgovara da posluju kao društva sa ograničenom odgovornošću, jer akcionarstvo neminovno iziskuje određene troškove. Zakonom o tržištu hartija od vrednosti se mogu zaustaviti trendovi pretvaranja otvorenih u zatvorena akcio- narska društva.

LITERATURA

1. Slavko Carić, Miroslav Vitez, Vuk Raičević, Janko P. Veselinović, *Privredno Pravo*, Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2011.
2. Zakon o privrednim društvima Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj: 125/04).
3. Zakona o privrednim društvima Srbije („Službeni Glasnik Republike Srbije“ broj: 36/2011 i 99/2011).
4. Zakon o privrednim društvima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08).
5. Zakon o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 127/08, 58/09).

Goran Maričić, MA

Republic of Srpska Government- Service for Common Affairs

Closed joint - stock companies in Republic of Serbia and Bosnia and Herzegovina

Abstract: The new Company Law in Serbia, which was published in the Official Gazette of Republic of Serbia, No. 36/2011 of May 27 2011, in reference to joint-stock companies, makes no distinction between open and closed joint-stock companies. According to the new Law they all have become open. Closed joint-stock companies, as institute of French Law, have been abolished. In Bosnia and Herzegovina, as well as in Federation of Bosnia and Herzegovina and Republic of Srpska, the Company Law have defined divisions to open and closed joint-stock companies, similarly to the Company Law in Serbia since 2004. The author, in his paper elaborates and analyzes differences and similarities between open and closed joint-stock companies in Serbia and Bosnia and Herzegovina, as well as in its entities.

Keywords: Closed joint-stock companies, public joint-stock companies, open joint-stock companies, simultaneously and successively establishment, registration, management